

09/11

M-s. 204

327.

Aug. I c 662
24

Quod
BENE VERTAT,
ad
CELEBRITATEM
JUBILÆAM,

QUE ATTINGIT
MEMORIAM SECULAREM
EXHIBITÆ DUCENTIS ABHINC ANNIS
CONFESSIONIS
AUGUSTANÆ,
IN JOHANNEO
HALBERSTADIENSI

TRIBUS ORATIONIBUS, CRASTINA LUCE POST
HORAM OCTAVAM MATUT. HABENDIS,
DEO ADIUVANTE PERAGENDAM,

LIBERALIUM ARTIUM PATRO-
NOS, SCHOLÆ INSPECTORES AC NU-
TRITORES, FAUTORES ET AMICOS,
OMNESQUE, QUI HONESTE CUPIUNT LI-
TERIS HUMANIORIBUS,

QUIBUSQUE COMMODUM ERIT HIS SACRIS
INTERESSE,
OFFICIOSE ET HUMANISSIME
INVITAT

PAUL. CHRISTOPH. WASMUS,
SCHOL. JOH. RECT. & PAST. ADJ. SCHLANSTEDT.

HALBERSTADII, prelo LANGIANO,

Sicut providæ summi Numi-

nis curæ, quæ in provehendo arduo reformationis negotio, à B. Lutero tam pie suscepto, quam prospere finito, occupata fuit, vestigia exstant pæne innumera: ita tantum abest, ut Augustanæ Confessionis exhibitio sine sapientissimo Dei Consilio & moderamine facta sit, ut potius, nisi auxilium divinum hominum coeptis, quantumvis satis egregiis ac sanctis, subvenisset, conatus omnes irriti fuissent futuri. Magna erat hostium, religionis & doctrinæ integritati restituendæ oblectantiam, copia, major acerbitas, in primis Pontificis Rom. quam restrenare atque compescere nemo poterat, nisi universi terrarum orbis arbiter. Et cum Imperator Carolus V. ex Hispaniis in Italiam reversus omnes cogitationes in eo confingeret, ut compositis religionis dissidiis orbis Christiani tranquillitati consulam iret, ut amicis & pacificis rationibus Lutheri castra sequentes ad obedientiam Rom. ecclesiæ invitaret, ut Imperii Ordinibus literis significare, se Augustæ Vindelicorum inter alia de religionis negotio acturum, & dissidentium partium sententias benigne auditurum ac expensurum, eoque annisurum, ut sopitis controversiis dissidentes in concordiam adducerentur: num hæc humano, an Dei potius consilio evenisse putamus? quid? quod Saxonix Elector Johannes, accepto citationis ad comitia diplomate, ut & cæteri, qui à Lutheri stabant partibus, Principes ac civitates suos Theologos summam suæ confessionis consignare, & quæ palam pro concione docerentur, scripto comprehendere juserint, consignatam confessionis formulam subscriptione muniverint, & cum Carolus eam, sicut erat, tradi sibi postulasset, ut publice in splendidissimo Imperii confesso prælegeretur, magno studio rogarint, & ex sententia impetrarint. Divinitus, non fore quadam, hæc contigisse, quis est, qui non videat? Cæsar sane si initio statim crudeliter se gerere, & tyrannorum more ferro atq; igne in Lutheri assectatores grasari staturisset, ad quos saxitiæ aculeos emittendos Papa Rom. crebris sollicitationibus ipsius animum inflammare tentabat: nullo negotio ad unum omnes delere & radicibus extirpare potuisset. Verum non solum vis Dei flexanima ad longe aliam mentem voluntatemque ipsum converterat, sed & imminens à Turcis bellum ampullas quasi projicere, & mitius agere cogebat, dum Protestantium interea numerus magnis auctibus cresceret, & à corruptelis repurgata doctrina summis plausibus exasperetur. Et quam insigne providentiæ divinæ argumentum in ipsa Confessio-

nis

nis prælectione omnium oculis animisque propositum est! Præsentes erant Carolus Cæsar, frater ipsius Rex Ferdinandus, Electores, principes ac Imperii Ordines reliqui, recitabatur Confessio germanice, & quidem distincte, tarde & voce tam sonora, ut plerique non attente solum audirent, & recte fidei capita perciperent, sed & ipsi Cæsareæ Majestati inter legendum lacrymæ caderent, quas procul dubio in lucem prolata veritas expresserat. Maximam vero purioris cultus prolatandi curam divino instinctu in semet recepit immortalis gloriæ Elector Saxonix Johannes Constantius, ut veri amantissimus, ita à judiciis temerariis alienissimus Princeps, in quo ut Luthero, & doctrinæ cœlesti probe agnitæ tutela præsidiumque positum erat, ita ipse Carolo V. Confessionem tradidit, & cum Imperator Episcoporum nonnullorum monitu postulasset, latinum ut exemplar legeretur, Elector petiit, ut germanice symbolum recitaretur, quo cuncti sensibus illud haurire, animoque complecti possent, id quod tandem obtinuit. Peracta recitatione ita in salutaris doctrinæ veritate convixi sunt Principes, ut ipse Imperator una cum Purpuratis nonnullis profiteretur, Evangelicæ doctrinæ assertores minus errare in fidei capitibus, eorumque dogmata omnium expectationem vicisse: Non opus haberent sacrificuli Luthero, si essent pii. O gravissimum amplissimumque testimonium, vel ab ipsis adversariis Protestantium religioni tributum! Favebant & alii Magnates complures confessioni, inprimis Hungariæ Rex Ferdinandus, Wilhelmus Dux Bauariæ, Albertus Elector Moguntinus, Elector Coloniensis Hermannus, qui postremus & ipse collaptam in regionibus suis disciplinam non multo post instaurare cœpit, nihil moratus pontificiæ devotionis proscriptionisque sententiam. His accedit suffragium sacerdotis illius, qui Cæsareæ Majestati à Confessionibus erat, satis luculentum, & partium nostrarum causam insigniter orans. Quid multa? ipse Doctor Johannes Eccius Bavarix Duci his verbis mentem suam exposuit: Ex Patribus audeo Confessionem Evangelicam infirmare atque retelere, è scriptura sacra non possum. Hæc symboli approbatio effecit, ut quorum Principum animos antea odium in Lutheranos conceptum exulceraverat, si postea æquius ac moderatius res ad religionem pertinentes tractare inciperent. Aderat nimirum tempus illud exoptatissimum, cum Evangelii lux à Papatus tenebris, sacra dogmata ab errorum sordibus, vita moresque ab impietate & vitiorum cœno essent repurganda: Idcirco necesse fuit, ut veritatis jubar omnium oculis juxta atque animis candide affulgeret, & inimicorum fraudulenta molimina per firmissimam Dei manum retunderentur. Hinc Confessio Augustana, postquam publice prælecta erat, in varias lin-

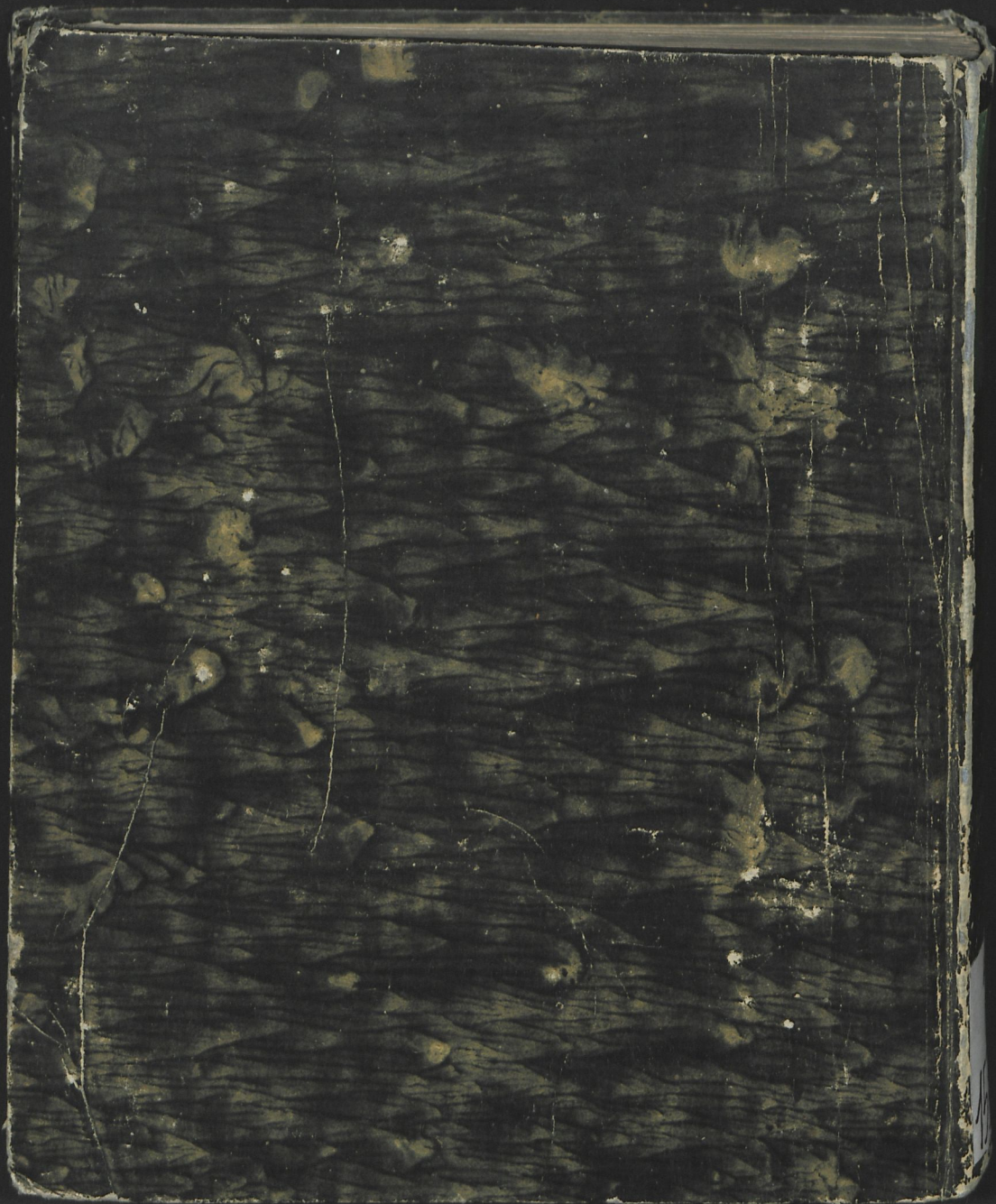
guas

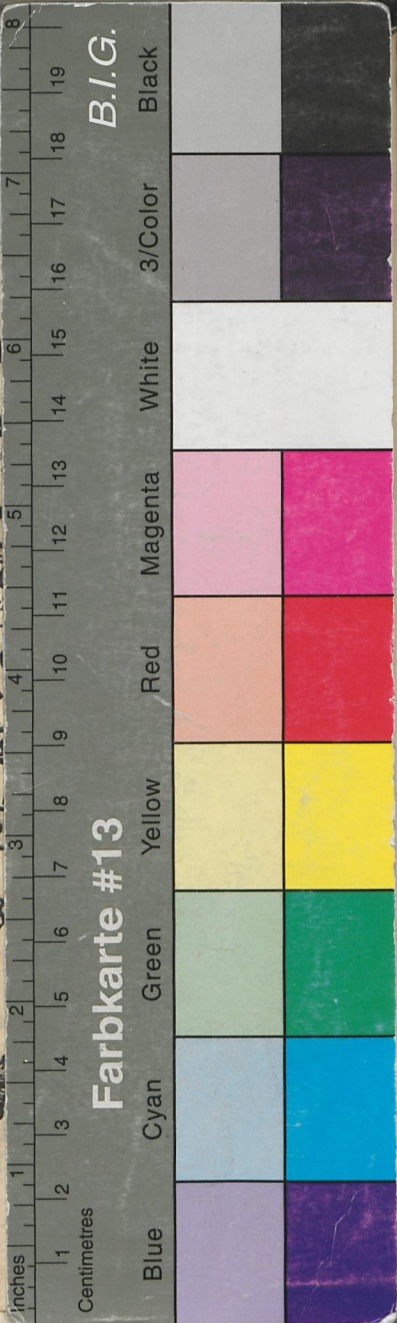
guas transfusa, & per præcipuas Europæ aulas ac urbes distributa, emissa ac divulgata est. Jam ut veritas salutaris patefceret ac illustraretur, ita Deus rem gubernavit, ut in comitiis, tanta hominum frequentia ac multitudine, in confesso tot Procerum, tot Optimatum palam ante oculos omnium Symbolum recitaretur; at vero ut eadem longe lateque diffunderetur, scribi confessio & typis debuit excudi. Neque propterea tamen constanter Halcyonios postmodum egit dies cœtus sanctorum Deo initiatus, sed vehementissimis insectationibus afflictionibusque fuit exagitatus. Testantur id tristissima facta Joannis Friderici & Philippi Magnanimi, qui pro restaurata quidem doctrina acerrime propugnabant, sed prælio superati in custodiam includebantur: testantur longe plurima aliorum exempla, quibus religionis ergo aqua & igni Pontificii interdixerunt. Veruntamen neutiquam sicut divina providentia Reformationis negotium technis ac insidiis hominum labefactari: Confutatio enim Confessioni Augustanæ opposita putredinem contraxit, & adhuc tordebat in tenebris. Præcipue vero modo dictos Mauritius Saxonæ Dux vinculis expedivit, & in libertatem vindicavit. Insequentium temporum status admodum turbulentus partim Transactione Passaviensi, partim pace Osnabrügensis tranquillatus est, omnibusque liberam religionis exercitium concessum. O insignem & inenarrabilem curam, qua benignissimum Numen salutaris doctrinæ ortui ac incrementis tam misericorditer prospexit! Nostrum est, memorem in optime meritum Numen animum præstare, & gratias ipsi pro tot tantisque beneficiis persolvere immortales, hoc maxime tempore, quo memoriam secularem exhibitæ ducentis abhinc annis Confessionis Aug. celebrando recolimus, quodque quo rarior ejus occasio est, eo magis festis ritibus est agendum; siquidem nemo facile nostrum illud vivendo iterum assequetur. Proinde ut & æterni Numinis honori, & Superiorum justis officium exsolvam: habiturus sum crastino die Orationem genere Carminis Heroico latino elaboratam, qua Historia Reformationis & Confessionis Augustanæ ita exponetur, ut simul beneficium Patribus per Confessionem exhibitum perpendatur. Quo facto sistam Dominis Auditoribus duos juvenes, & industria, & morum probitate in primis commendandos, ESAIAM GEORGIUM FRIDERICUM SCHROETER Magdeburg, & THEODORUM EHRENFRIED ZAPPE, GERMERSLEB. Magdeburg, quorum prior ille B. LUTHERO, hic posterior FRIDERICO Sapienti, & hujus fratri ac successori JOANNI Constanti, Electoribus Saxonæ gloriosissimis, Panegyricum dicet, uterque soluto Sermone Romano. Quas Orationes ut liberalium artium Fautores, singulari animi observantia colendi, benignissime audire velint, etiam atque etiam, pro eo ac debeo, oro rogoque. Scrib. Halberstadt. VII. Cal. Jul. MDCCXXX.

AB: 753875

(X 2360691)

R

Aug 1 c 662
24

Quod
BENE VERTAT,
ad
CELEBRITATEM
JUBILÆAM,

QUE ATTINGIT
MEMORIAM SECLAREM
EXHIBITÆ DUCENTIS ABHINC ANNIS
CONFESSIONIS
AUGUSTANÆ,
IN JOHANNEO

HALBERSTADIENSI
TRIBUS ORATIONIBUS, CRASTINA LUCE POST
HORAM OCTAVAM MATUT. HABENDIS,
DEO ADIUVANTE PERAGENDAM,
LIBERALIUM ARTIUM PATRO-
NOS, SCHOLÆ INSPECTORES AC NU-
TRITORES, FAUTORES ET AMICOS,
OMNESQUE, QUI HONESTE CUPIUNT LI-
TERIS HUMANIORIBUS,
QUIBUSQUE COMMODUM ERIT HIS SACRIS
INTERESSE,
OFFICIOSE ET HUMANISSIME
INVITAT
PAUL. CHRISTOPH. WASMUS,
SCHOL. JOH. RECT. & PAST. ADJ. SCHLANSTEDT.
HALBERSTADII, prelo LANGIANO.